Tečaj XV. **NOVICE** List 35.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 2. maja 1857.

Gospodarske skušnje.

(Cvetje sadnih drevés obvarovati spomladanske pozebline.) V francozkem vertnarskem časniku „Revue Horticole“ pripoveduje gosp. Massè, da drevesa zraven vélikih cest v Normandíi in na Francozkem so večkrat vse polne sadja, ko druge, ki so od cest deleč preč, nič sadja nimajo. Cestni prah — pravi — se vleže na sadno cvetje in ga tako varuje pozebline; cvetišče je tako silno nežno, da ga enmalo cestnega prahú čez in čez lahko odene in ta odeja ga varuje mraza. Tako misli gosp. Massè in zatega voljo priporoča, naj se cvetje sadnih drevés, kadar se je slane bati, poštupa z mervico cestnega praha, ali s pepelom, ali s plevami, ali z drobnim žaganjem itd. Ne hotli bi glave staviti, da to res pomaga; ker pa je skušnja lahka in dober kup — saj periše prahú se povsod dobí — naj se poskusi.

(Senéna voda — Heuthee — živež ali hrana telétom.) Gosp. Izidor Pierre na Francozkem priporoča, naj se senó (merva) s toplo ali hladno vodo popari, in ta voda potem piti daje. Tako se teleta lahko od maternega vimena navadijo navadne klaje. Da se poparjeno senó, poparjena trava, poparjeno perje zelja, pese, kopriv, plevéla itd. dobro prileže teletom, je že stara resnica, pa premalo jo gospodarji in gospodinje porájtajo. Naj bi jih ta novi opomin zdramil, da bi delali povsod tako; saj topla voda ni draga.

(Kako naj se špargelj ali bilúš sadí, da bode zlo rodoviten.) „Neue Erf.“ priporočajo takole: V pervi polovici mesca aprila ali malega travna naj napravi grede, kdor misli na novo špargelj saditi. Špargelj je kapital, ki veliko let donaša dobre činže, ker se v mestih kaj lahko prodá. Vsadijo naj se dve- ali triletne sadíke, da boš več let potem špargelj reza!, tedaj veliko ga pridelal. Nikar naj te tedaj enmalo več dela ne oplaši. Grêde za špargelj naj se seženj ali klaftro globoko prekopljejo in vès prostor dobro pognoji, da korenine, ki vsako leto globokeje rijejo, zmiraj dosti živeža najdejo. Dober gnoj si izberi, in tistega, ki delj časa terpí, globokeje pod zemljo spravi. Da pa tudi zrak, kteri gnoj sperstenuje, more globokeje pod zemljo, zrahljaj zemljo prav dobro. Suhljadi, tnalovine in drobnega trohnečega lesovja položi spod, da vsako leto, ko se ta šara globokeje v zemljo pogreza, se zemlja čedalje bolj rahljá in zraku pot pod zemljo odpira.

Vodéno steklo (Wasserglas)

za mnogoverstne hišne potrebe.

(Dalje.)

Povedali smo zadnjič iz česa se napravlja vodeno steklo. Danes bodemo razložili njegove najimenitnejše lastnosti.

V kropu se dá vodeno steklo vsake baže počasi raztopiti in sicer tako popolnoma, da ne ostane nič; v merzli vodi pa se topí tako počasi, da bi človek misliti utegnil, da je neraztopljivo.

Ako se gosto vodeno steklo namaže na kako reč, kakor, postavimo, na steklo, marmor, debel papir, kteri ga malo ali celó nič ne popije, se kmali posuší in ž njim namazana stvar se sveti kakor firnež, — ali ne derží se dolgo svetla; sčasoma otamní in se včasih tudi razpoka; na zadnje se prevleče kakor z drobnim prahom.

Ena najvažniših lastnost vodenega stekla je, da zaljepi ali zakita rečí, ktere se ž njim namazejo, in razpoklíne terdo zamaší. Tako podobno je v tem limu, da bi vodeno steklo smeli rudninski lim imenovati.

Ako se vodeno apno zmeša s kakim prahom ali peskom ali s kako drugo stvarjo, ki se rada zdrobí, postane ta zmes tako terda kakor kamen, in vodeno steklo se potem v vodi ne raztopí več.

Posebno se vodeno steklo rado sprime s kredo, apnénim peskom, marmorjevim prahom, apnom, košenim prahom, žgano glíno, cinkno belíno, gipsom itd.

Zatega voljo se rabi vodeno steklo za sledeće rečí:

1. če se les ž njim namaže, ne zgorí v ognji, pa tudi zrak in moča takemu lesu nič ne škoduje;

2. zidovje v hišah in zunaj hiš se ž njim namaže, da je terpežniše;

3. kovine kakor železo in cink varuje rijè, steklo in porcelan se ž njim varuje;

4. da se perhko kamnje ne drobí na zraku;

5. hidravlično apno (to je, apno, kterega se voda ne prime) in cement se napravljata ž njim;

6. za natis na papir in drugo robo;

7. za lepivo ali kitanje steklene ali lončene posode, porcelana, kamnov in kovin (metalov).

1. Les

z vodenim steklom namazan ne zgorí, v vodi in na zraku ne trohní rad, ker je kakor pocinjen po verhu.

Kadar se les z vodenim steklom maže, naj se nikar ne vzame pregosta (zu concentrirte) maz, ampak vodeno steklo naj se raztopí v več vode, da je redkeje, in naj se potem raje večkrat namaže. — Tako, postavimo naj se 1 funt 33gradnega vodnega stekla (to je, takega, ktero v 100 delih zapopada 33 delov terdega vodenega stekla, 67 delov pa vode) zmeša še s 5 funti vode. S tako redkim steklom naj se namaže les večkrat, pa vselej, preden se vdrugič maže, naj se pervo mazilo posuší, h čemur je najmanj 24 ur potreba.

Kdor hoče z vodenim steklom namazani les še pofarbati, naj najprej 33 gradnega vodenega stekla stopí v 5 delih deževnice, potem naj pa pridene desetinko (deseti del) oprane krede ($^1/_{10}$ fein geschlämmte Kreide) in s tem naj les namaže; ko se je ta namaza posušila, se namaže še enkrat, pa v drugo se vzame nekoliko več krede; potem pa naj se namaže vtretjič tako, da tisto farbo, s ktero hočeš les namazati, s terdim vodenim steklom zribaš.

Vse poslopja, posebno pa delavnišnice, hlevi, s škodljami pokrite strehe itd. se dajo ognja obvarovati, če se vsa lesena roba 3krat

do 6krat namaže ali prevleče z vodenim steklom. *)

Posebno dobro pa je vodeno steklo, ako ne rabimo čisto samega, ampak da je zmešano s kako v prah zmleto drugo stvarjo, postavimo, z drobno zmletim navadnim steklom (glažem) ali s kredo, košeno moko itd.

(Konec sledí.)

Pomisliki svilorejca.

(Ali se bo res dala svila ali žida brez svilnih červičev ali svilodov in murvinega perja presti?) Ko smo unidan v našem listu naznanili novico, da je apotekar Cavezzali v Lodi znajdel umetnost, naravnost iz murvinega perja svilo presti, nismo zamolčali, da smo neveren Tomaž o tem. Bolj na drobno beremo sedaj od tega v časniku „Neue Erf.“, ki tudi sicer verjame, da kemija utegne iz murvinega perja neko snovo na dan spraviti, ki je morebiti svilni nitki podobna, al to ne bo nikoli res, da bi mogli iz murvinega perja bolji kup svilo presti kakor jo predejo svilni červiči. Le takrat — pravi omenjeni časnik — se bo s pridom svila predla iz murvinega listja, kadar bomo mi namesto krav iz merve in vode delali mleko, ali kadar bomo mi namesto čbel brali sterd iz cvetlic. Gotovo je, da v mervi in vodi, ki jo krava povžije, je mleko, in v cvetlicah je sterd, — ali po čim bi bilo mleko, če bi ga kemikarji iz merve in vode delali, in po čim bi bila sterd, če bi jo mogli ljudje iz milijonov in milijonov cvetlic nabirati? Kakor nam krava najcenejše dela mleko in čbela najcenejše sterd, tako so tudi svilni červiči najcenejši fabrikanti žlahne svile!

Za domače potrebe kaj.

(Zoper opékline pomaga kuhinska sol hitro.) Dvé periši navadne kuhinske solí naj se raztopí v bokalu vode, in s to slano vodo naj se pomočijo rute in ovijejo okoli opečenih delov. Znan je sicer ta pomoček že davnej, vendar še ne tako, kakor bi imel biti.

(Ako človeku presilno krí iz nosa teče) pomaga po priporočilu zdravniške družbe v Londonu prah probkovega oglja. Propka ali plúta (Kork) je tista vsakemu dobro znana skorja, iz ktere se napravljajo zamaški steklenic ali flašk. Tak zamašek naj se pri luči ožgè, ožgano oglje potem osterže, in kakor tobak naj ta prah v nos potegne, komur presilno krí iz nosa teče.

Višja vlada našega cesarstva. **)

Avstrijansko cesarstvo je dedna samovlada, ktere poglavar se cesar imenuje, in ima postavodajavno in izpeljavno oblast v svojih rokah. Ali ker je deržava silno velika in ker je toliko opravil, da jim ena glava ni kos, ima cesar na svoji strani deržavni svet, in ima posebne opravitelje, kterim pravimo ministri. — Deržavni svet obstoji iz naj bolj skušenih in naj modrejših mož, s kterimi se cesar posvetuje, kolikorkrat misli dati kako novo občnoveljavno postavo, ali določiti in izpeljati kaj važnega. Tudi ministri morajo biti prebrisane glave in v vsih rečeh dobro znajdeni; kajti na njih ramah sloní vsa vladarska teža, in oni so odgovorni cesarju za vse, kar koli počnó v prid ali škodo deržave. Njih opravila so:

1) Eden je minister zvunajnih opravil. Njegova dolžnost je, poganjati se za čast in blagostan deržave v vsih zvunajnih zadevah, čuvati, da se deržavne pravice ne kratijo od ptujih narodov ali njih vladarjev, in varovati deržavljane, ki potujejo po ptujih deželah ali ondi kake opravke imajo. Njemu podložni so avstrijanski poslanci na zvunajnih dvorih in avstrijanski konzuli na Gerškem, Turškem, v Ameriki in skorej v vsih večjih teržnih mestih. — Tudi za cesarsko hišo ima skerb, in kolikorkrat se v cesarski rodovini kaka ženitev, možitev ali kaj druzega važnega zgodí, vse pisma gredó skozi njegove roke.

2) Drugi je minister notranjih opravil, ki vlada in oskerbuje vse, kar zadeva deržavne notranje rečí, čuva in gleda, da se postave dopolnujejo in da politiške gosposke izveršujejo svoje dolžnosti.

Oblast in roka ministra notranjih opravil daleč sega, pa tudi mnogoternate dolžnosti sloné na njem. On mora skerbeti, da je mir in varnost po cesarskih deželah; mora braniti mirne in poštene ljudí, da se jim kaka krivica ne zgodí, rogovileže pa, vlačugarje, tatove, roparje in kar je njim enakega, mora zavračati in izročevati sodni gosposki, da jih kazni po zasluženji. On mora gledati, da se meje posameznih kronovin ne premaknejo, in da vsaka zmed njih obderží svoje pravice. Vse bolnišnice, ubožnice, delavšnice, ječe in druge enake naprave so njegovi skerbi izročene. Ako kuga, človeška ali živinska razsajati začne, ako ogenj mesta ali vasí popali ali pokončá, ako povodenj njive, travnike in hiše zasuje in podere, ako toča žitne polja in vinske gorice potolče, mora minister notranjih opravil na noge stopiti in napeti vse žile, da nesrečnikom pride na pomoč — in še marsikaj druzega mora on poskerbeti.

Ima pa tudi mnogo služabnikov, ki mu grejo povsod na roko, in so zavezani, natanko dopolnovati vse njegove povelja in ukaze. Vsaka dežela ima svojega deželnega, vsaka kresija svojega kresijnega, vsaki kanton svojega kantonskega in vsaka soseska svojega soseskinega poglavarja ali župana, in vsi so njemu podložni.

3) Tretji je minister bogočastja in nauka, kterega dolžnost je skerbeti, da je dosti šol ali učilnic, in da se mladina podučuje v vsih potrebnih rečéh. On mora varovati tudi cerkev v njenih pravicah, in krepko odbijati vse protivne napade, naj pridejo od te ali od une strani.

Naše cesarstvo ima blizo 40 milijonov ljudí, in med njimi je blizo 30 milijonov katoličanov; drugi pa so staroverci, judi, luterani, kalvinci in njim enaki krivoverci. Vsi ti, dasiravno niso naše vere, so vendarle naši bližnji in imajo pravico, v miru uživati svoje dohodke in služiti po svoji vesti in veri Bogu — in ne smemo jim delati krivice. Sveta katoliška cerkev ima v našem cesarstvu 14 nadškofov, 59 škofov in nad 40.000 duhovnikov. Nadškofi so: v Pragi, Beču, Solnigradu, v Gorici, Vidmu, Benetkah in Milanu, v Zagrebu, Zadru, Olomucu, Lvovu, Ostronogu, Jagru in v Koloči. Samostanov, možkih in ženskih, je okoli 800, v kterih je kakih 13.000 redovnikov in redovnic. — Starovercov je nekaj soedinjenih z nami, nekaj pa ne. Soedinjeni imajo 2 nadškofa: v Lvovu in v Fogaras-u, in 7 škofov; nesodinjeni pa imajo 1 nadškofa v Karlovicu, 10 škofov in 26 samostanov.

Za poduk možke in ženske mladine so ljudske šole, ki se razdeljujejo v dva razreda, in po šolski postavi bi imela v vsaki fari šola biti, in vsakdo od 6. do 12. leta v šolo hoditi. Glavne šolo imajo štiri razrede. — Za višji poduk so gimnazialne šole, ki obstojé iz 4 ali iz 8 razredov, in kterih je v našem cesarstvu 270. Za duhovnike so bogoslovne, za pravoznance pravoslovne, za zdravnike zdravniške šole, in kjer so vse te višje šole, se reče, da je „vseučelišče“. Naj slavniše vseučelišči ste v Beču in v Pragi.

*) Gospoda Znillinger in Zacher v Holešavi na Marskem, (Holleschau ín Mähren) imata fabriko, v kteri se dobiva vodeno steklo. Da bi se prepričali: ali res vodeno steklo varuje lesene rečí, da ne pogoré, so vpričo tamošnje cesarske gosposke žerjavice djali na škodlje, ki so bile na eni strani z vodenim steklom namazane. Kakor deleč je v škodlje segla namaža ali povlak, se jih ni celó nič ogenj prijel. — Tako se bere, kakor časnik „Neue Erf.“ zagotovlja, v protokolu, v kterem je zapisana omenjena poskušnja.

**) Za poskušnjo iz pohvaljenega „Cvetja keršansko-slovenske zemlje“, ktero smo zadnjič priporočili našim mladim in starim. Vred.

4) Četertí je minister pravosodja. Njegova roka vlada vse sodne gosposke, in njegova dolžnost je skerbeti, da se deržavljanom vselej in povsod pravica skazuje. Pravdati se sicer ni dobro — pregovor pravi, da pravda je prazna havda, in Jezus sam nas opominja, pravd ogibati se; ali včasih se vendar primeri, da ni mogoče drugač, kakor pravdo začeti ali tožiti hudodelca — in zato so sodnije potrebne. Sodnije so trojne: so kantonske sodnije, so nadsodnije, in v Beču je naj višja sodnija. Kdor misli, da nižja sodnija mu je krivico storila, mu je pot do višje sodnije odpert; kdor pa pri dveh sodnijah zgubí, mu druzega ne ostane, kakor udati se in sodbi tiho se podvreči.

Sodniki morajo priseči, da bodo sodili vselej po ojstri pravici, da ne bodo gledali na veljavnost ljudí in tudi ne jemali darílv.

5) Peti je minister vojaštva, kteri oskerbuje vse, kar zadeva vojaštvo in brodovje. Vojakov potrebuje vsaka deržava, nekaj da obvaruje notranji mir, nekaj da odbija zvunanje sovražne napade.

Vojaki so ali pešci ali konjiki ali topničarji. Pešcev naše cesarstvo ima 63 polkov (regimentov), ima zraven še 14 polkov graničarjev, 1 polk in 25 batalionov lovcov, in 20 batalijonov granatnikov. Konjikov je 8 polkov oklepnikov, 8 polkov dragonarjev, 12 polkov ulanov in 12 polkov huzarjev. Topničarjev je 12 polkov. Verh teh je še mnogo voznikov in mnogo vojakov, ki so za mostove narejati, za ceste delati, za rove kopati, itd. — Polki pešcev imajo po 4 batalijona in 2 batalijona brambovcev; batalijon ima 6 čet ali kompanij; četa ima 50—100 mož, o vojski pa na pol več. Polki konjikov obstojé iz 6 ali 8 trum, truma ima 150—180 konjikov. Vojaki, ako vojske ni, se izslužijo v osmih letih; potem pa, ako so še čversti in zdravi, se vverstijo med brambovce. Vojaki, ki so v vojski dobro se obnašali, dobé častne svetinje, zlate, sreberne ali bronaste, in vsakdo jih v časti ima. Naše cesarstvo ima pa tudi mnogo vojskinih ladij, nekaj da brani bregove jadranskega morja pred sovražnimi napadi, nekaj, da varuje tergovske ladije pred morskimi tolovaji. — Zraven vojakov imamo tudi 19 polkov žandarmov, nekaj pešcov nekaj konjikov. Njih dolžnost je, skerbeti za notranji mir in red, slediti hudodelce in ustavljati se vsaki nerodnosti. Imajo lepo plačilo, pa tudi težavno službo.

6) Šesti je minister dnarstva, kterega skerb je, da pobira deržavne dohodke in plačuje nje stroške. Naše cesarstvo ima lepe dohodke — blizo 250 milijonov goldinarjev; ima pa tudi stroškov obilno — samo obresti za deržavni dolg mora plačati leto na leto okoli 80 milijonov goldinarjev.

7) Sedmi je minister kupčijstva, kterega dolžnost je, povzdigovati kupčijstvo na čedalej višjo stopnjo. On mora skerbeti za potrebne mostove, ceste, vodotoke in sploh za vse naprave, po kterih se kupčijstvo oživlja. Deržava, v kteri je kupčijstvo na slabih nogah, je revna na dnarjih in večidel na nizki stopnji dušne izobražbe.

Na zadnje še to opomniti hočem, da število ministrov ni zmiraj enako; včasih jih je več, včasih manj. Odstopi kdo zmed njih, morajo drugi prevzeti njegove opravila.

Domače pripovedke.

1.

Rojenica, ki je stanovala verh Mladega verha, je hodila s srebernim žehtarom mlest Groseljnove krave, ki so se pasle ondot. Noben pastir si ni upal, ji tega braniti, ker kdo vé — — —! Zato pa, ker ji niso rekli pastirji nikoli žalibesede, je prinesla enkrat k Groseljnu preje in je rekla: To imate v plačilo svoje gostoljubnosti; vijte jo, in nikoli vam ne bo potekla, ako ne boste nikoli rekli: „konec je potekel“ ali „konec sem najdel“. Raji recite: „nitka je potekla, in „nitko sem najdel!“ Če ne rečete tako, bo koj preje konec. — Storili so po Rojeničnem svetu in obogateli so. Zmiraj so vili in vili, pa preje je bilo vedno še toliko kot od začetka. Pastir, ki je krave zvečer domú prignal, je mogel vsakikrat prejo viti do terde nočí. Ker so pastirji navadno leni, se je tudi temu stožilo nekega večera in vès nejevoljin reče: „Da bi bilo že, vraga, saj enkrat te preje konec!“

In res še tisti večer jo je izvil.

2.

Bilo je še zgodej pomladi mesca sušca. Snega je bilo še na debelo povsod po naših gorah. Pa vendar je klicala vsako jutro Rojenica iz verha Vancovca k nam: „Kmet, bob sej! kmet bob sej!“ — „Zakaj, vraga, mi že veleva bob sejati, ko je še toliko snega!“ se čudi kmet, pa Rojenica je vedno le še klicala, naj kmet bob seje. — Kmetu se je to čudno zdelo in misli si: ona še ni nikoli kaj slabega svetovala, moram jo vendar ubogati. Gré tedaj in obseje njivo ravno čez sredo z bobom. Ko je obsejal bil, pride domú in pravi: „če tudi nič ne bo, ni veliko škode; pol mernika boba gori ali doli; mi saj ne bo mogla klubovati, da je nisem ubogal“. Ko je skopnil sneg, obseje še ostali kos njive za verhom in za dnom z bobom. — Glejte čudo! kar boba je sejal pozneje, ni kar nič mogel rasti, in še to, kar ga je zrastlo, so snedle mušice; kar ga je pa bil vsejal v sneg, je rastel, da nikoli tega; le stročja ni hotel nič delati. Ko je kmet vidil, da ne bo nič pridelal, si misli: zdaj so stebla še mlade, krave bom tedaj zapodil v bob, da ga bodo popasle; če čakam zorila, ne bo tù in tam nič. Kakor je sklenil, tako je storil. Pa joj, ko so jele krave stebla odgrizavati, so vidili, da ima na Rojenično povelje sejani bob zernje v sredi stebla, kakor da bi bilo celo steblo le en strok. — Hitro tedaj krave z njive!

Ko je bob dozorel, so poželi kravje ostanjke in vendar so še toliko namlatili, da še nikoli popred ne toliko iz tega prostora.

3.

Živel je svoje dni zal mladeneč v naših hribih, da mu ni bilo para daleč okrog. Vsako dekle bi ga bilo rado imelo, al on je bil merzel proti vsem. — Bivala je pa tudi tukaj tako lepa Rojenica, kakor ne vém ktera, in s to se je bil on soznanil. Vsaki ljubi večer je hodil v gojzd, da jo je vsaki dan vidil. Dolgo je to terpelo in mladeneč je jel prositi Rojenico, naj bi ga vzela za moža. Pa ona mu je odgovorila, da je ona drugačna stvar, kakor so ljudje, da se Rojenice z ljudmí le iz samega usmiljenja pečajo in da jim ni pripušeno v take zveze se z ljudmi obljubovati. On jo je pa vedno le prosil in prosil, pa vse ni nič pomagalo. Na zadnje ji vendar zmečí serce, da mu reče nekega večera: „Ker si tako nadležen, naj pa bo! Vzamem te za moža, toda proti temu, da mi obljubiš, da mi nikoli ničesa ne boš očital. Ko bi mi kdaj kaj očital, te bom zapustila pri tisti priči“. Mladeneč vesel, da je dosegel, česar je želel, rad dovoli vse, kar je terjala Rojenica od njega.

Tri leta so hitro pretekle in obdaroval ju je bil Bog z dečkom in deklico. Pa mati je oboje otrok zadavila. Očetu je bilo to vendar preveč, zato reče ženi: „kaj pa vendar misliš, da vse otroke pomoriš. To vendar ni prav!“ — „Si pozabil svojo obljubo?“ odgovorí ona. „Da je vse prav, kar sem storila, pa vedi, da bi ne bilo iz teh dveh otrok nikoli kaj prida. Dekle bi bila gerda nesramnica in deček bi bil umerl na vislicah. Zato se mi je pametno zdelo, oba koj podaviti. Obljubo si prelomil, torej se vidila ne bova nikdar več!“

4.

Svoje dní je pasel pastir ovce v Jelovci blizo černega jezera *) Sedel je verh roba, ki je bil blizo, in pod kterim so se ovce mirno pasle po trati. Deček si je v kratek

*) Res je tam jezerček, v kterem je voda vedno černa, kakor da bi bila tam pot v pekel, kakor mi je nekdo pravil. Pis.

čas pesmice pel, po svoje, kakor je vedil in znal, in s šibo, ki jo je deržal v roci, je delal čudne podobe v zrak. — Kar zašumí nekaj zadej za njim. Plašen se ozrè in vidi moža iz germovja stopivšega, ki se mu je bližal. Mož je bil čudne postave, kakoršne še pastir ni nikoli vidil, kteremu se je zdelo, da je bil mož po stegnih vès luskinjast. Deček je ostermel, ko ga ptujec popraša, kje da je černo jezero. — Ptujec to vidši pravi: Nikar se me ne boj, nič hudega ti ne bom storil; le pokaži mi tjè! Tam stanuje namreč povodni mož, kteri je nekega dné k meni v uno jezero na Prapotno *) prišel in ker mene ravno ni bilo domá, mi je ženo zapeljal. Zato sem prišel gori in se hočem nad njim maševati. — Pastir ustane in skuša terdno stopati, akoravno so se mu od strahú hlačice tresle, in pelje moža skoz germovje k černemu jezeru. Mož mu reče: „Tù grem zdaj pod vodo, da se bom bojeval s tèm tù notri. Počakaj in glej v vodo. Ako pridejo bele pene verh vode, je to znamenje, da sem jez premagal, in le počakaj, bogato te bom obdaril; pridejo pa rudeče, je pa znamenje, da me je uni užugal. In ko bi se to zgodilo, pa beži, da se ti kaj hujšega ne primeri.“ — Ko je mož to rekel, se je spustil na glavo v vodo, in pastir je čakal strahotno, kaj se bo zgodilo. —

Dolgo je čakal. Kar na enkrat prišumé kervave pene verh vode, in deček je tekel, kar je mogel k svoji čedi in jo hitro gnal domú, in še zmiraj trepetaje je domá pri večerji pripovedoval, kaj je doživel za Ratitovcom pri černem jezeru. Tušek.

Drobtinice

iz Jakob Sajovec-ovega rokopisa istriško-vlaškega slovnika.

Možka in ženska obleka.

ist. vlaško. slov.	*ist. vlaško.-slov.*
Batúnu, gumba (knof).	Postolelé, šolni (čevlji).
Berhánu, kikla.	Roba, obleka.
Bičvilé, nogovice.	Rošniku, žensko ovijalo po glavi.
Bragešilé, hlače.	Sablja, sablja.
Facólu de nas, nosna ruta.	Sukna, sukno.
Facólu dupa gut, vratna ruta.	Škornjelé, škornje.
Keméša, srajca.	Špirúnu, šporne.
Krilášu, klobuk.	Tabáru, plajš.
Kurétu, lajbeč.	Urekína, ušnica.
Lumbria, dežnik.	Urelé, ura.
Mereká, rokav.	Vitica, perstan.
Merličé, krajci (Spitzen).	Žepu, žep.
Penza, platno.	

(Dalje sledi.)

Novičar iz raznih krajev.

Dunajski časnik „Oest. Zeit.“ pravi, da po posebnem cesarskem ukazu, se ima vožnja po železnici iz Ljubljane v Terst vpervič poskusiti 15. dan tega mesca, navadna vsakdanja vožnja pa začeti 25. julija (malega serpana), pri kteri priložnosti se bojo tudi Cesar v Terst peljali. – Ko so Cesar unidan dovoljenje za napravo železnice od Zidanega mosta v Sisek podpisali, so ukazali svojemu svetovavstvu in ministerstvu, naj bi resno prevdarilo: ali bi, gledé na sedanje dnarne stiske, ne bilo prav, da bi se za nekoliko časa ne dovoljevale več take započetja, ktere z izdanimi akcijami nabirajo dnar za svoje naprave in ga tako preveč odtegujejo drugim potrebam. — Večkrat omenjena barka „Novara“, ktera bo v kupčijskih in znanstvenih opravilih jadrala okoli sveta, je v četertek odrinila iz Tersta; oskerbljena je s 30 kanonami in 351 vojaki; poveljnik je kapitán Bernard žl. Wüllerstorf-Urbair; spremlja jo 5 učenih mož, en malar in en vertnar. Pred odhodom se je na ti barki nesreča pripetila, da je nek mlad mornar z jambora padel naravnost na bajonêt spodej stoječega vojaka; nataknil se je tako na bajonêt, da je v malo minutah umerl. Čeravno so mornarji zlo obžalovali to nesrečo, jim je vendar znamenje srečnega potovanja, ker po stari mornarski vraži bojo sedaj vsi drugi srečni, ker je enega izmed njih nesreča požerla! Vidi se iz tega, da vraža in babjoverstvo sega tudi čez morje. — Žalostna novica se je te dní iz Laškega na Dunaj telegrafirala, da se je ondi svilnih červičev spet huda bolezen lotila. — Romarji v Jeruzalem so véliki pondeljk srečni in zdravi v Jeruzalem prišli; velikonočni pondeljk pa se odtod spet dalje na pot podali. — Lanskega leta je na gimnazijah našega cesarstva učilo 1511 svetnih, 1572 pa duhovnih učnikov; vodjev je bilo 90 svetnih, 180 pa duhovnih; med duhovnimi učniki je bilo 700 svetnih duhovnov, vsi ostali so bili menihi, in sicer 202 pijaristov, 181 benediktinov, 86 premonstratenzov, 83 frančiškanov, 54 cistercienzov, 31 jezuitov, 26 minoritov, 28 augustinov, 8 kapucinov. — Iz Pariza se piše, da v 8 dnéh bi utegnila švajcarsko-pruska pravda končana biti. — Francozka vlada z nevoljo zvéda, da moldavo-vlaške oblastnije zlo nasprotovajo zedinjenju teh dežel; celó nič se tedaj še ne vé, kaj bode obveljalo. – Sliši se, da angležka vlada se hoče celó do več nemških vlad oberniti, naj bi ji dovolile, v njih deželah prostovoljcov za vojsko zoper Kitajce nabirati. Vlada severne Amerike v ti vojski ne bo na nobeno stran pomagala. — Iz Napolitanskega se spet sliši od takih stisk, da avstrijanski, rusovski in pruski poročniki nek hočejo to deželo zapustiti, da bi ne utegnil kdo misliti, da jim je to početje ondašnje vlade po volji. — Vsi francozki časniki govoré sedaj le od rusovskega velikéga kneza Konštantina; 6. dan t. m. bo v Parizu, njemu na čast, velika skupšina vojakov in sicer 50.000 mož mnogoverstnih kerdel. — Po tridnevnem tihem bivanji na Dunaji je černogorski knez Danilo s svojo ženo in svojim spremstvom 30. aprila Dunaj zapustil in se po železnici čez Terst domú podal; nikjer drugod ni bil kakor pri ministru vunanjih oprav. — V Terstu se iz poslednje vojske v Krimu na prodaj ponuja 15000 centov razbitih železnih kanon, bomb in kugel. Ta sedaj razbita šara koliko milijonov dnarja je koštala — in koliko kerví je bilo po nji prelite!

Zdravice národne istriške.

Sam.

Ja sam popil ovu kupicu,
I napil jesam na zdravicu
Mojemu dragemu pajdašu.

Skup.

Neka živu dragi ljudí,
Kako bližni tako i drugi,
Roditelji, prijatelji [1])
I susedi naši!

Istrijani stari naši
Bog ih poživi,
Koji jesu serca naša
Razveselili
Prijatelju pij do kaplje
Tvoju kupicu [2])
Evo vidite I. pijanca,
Ki pije iz lonca [3])
Brez svakoga konca!

*) Mogoče, da je bilo res njega dní jezero na Prapotni, in da je bila cela Selska dolina nekdaj pod vodo, preden je Sora si zdolbila pot skoz soteškino skalovje. Pa tudi pripovedujejo, da je bila nekdaj cela Poljanska dolina pod vodo, in da so pri Polenškovih hrastih pod Javorjem takrat čolne privezovali. Pis.

[1]) Se ponavlja, dokler on ne spije; [2]) dokler pije; [3]) majolike.

Pogovori vredništva. Gosp. Jv. T. n. D.: Prosim, da me obiščete na D. — Gosp. D. T. v M.: Nymphaea alba in lutea se sploh pravi pljučnik beli in žolti.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.